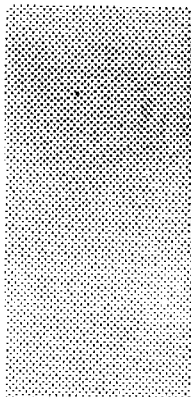

نقش تکنولوژی و مشارکت مردمی در برنامه‌ریزی

ماخذ:
Journal of Rural Development
نویسنده:
Yoginder k. Alag
مترجم: احمد یوسفی

نهر و، پیشرفت‌های تکنیکی و سیاست‌های مبتنی بر مشارکت عمومی مردم

نهر و همواره نسبت به کاربرد دلیل و برهان بر معضلات اصلی حاکم بر جامعه و اقتصاد هندوستان نگران بود. البته پیشرفت‌های تکنولوژیکی بصورت متمرکز دنبال شد. گرچه همه مابرای خلق یک انسان نوین تلاش می‌کردیم، هدف اصلی وی ایجاد یک تحول اساسی و تبدیل حالت رکود و رخوت کشور به سوی پیشرفت‌های پویا و پاینده با استفاده از علم و عمل بود. آثار نگرانی‌های مستمر و اصلاح طلبانه در سیمای نهر و مشهود بود. حصول گامها و مراحل ترقی با استفاده از اهرم آموزش‌های علمی و پژوهشی، صنعتی، اقدامات اجتماعی در چهارچوب مشارکت‌های مردمی و سوسیالیزم همگی با هم و به صورت جامع تحت لوای پرستوریکال (سیاست درهای باز اقتصادی - اجتماعی - سیاسی) در قرن بیست و یکم دنبال می‌شد.

برای نهر و، هماهنگ نمودن روند پیشرفت‌های تکنولوژیکی با توسعه اقتصادی حائز اهمیت فراوان بود. او از این اقدام دو هدف اساسی را دنبال می‌کرد. اولاً، تأکید فراوان روی صنایع سنگین و راه‌اندازی ماشین صنعت کشور داشت. اگر چه در خصوص انتخاب نوع صنعت و سطح آن مباحث و کشمکشهای زیادی در کشور مطرح بود، با این حال نهر و در اعتقادات خود محکم و پابرجا بود و حتی در افکار اولیه خود در زمینه مسایل اقتصادی اصرار می‌ورزید. احتمالاً این یکی از محدود انتخابهای اقتصادی بود که وی انجام داد. در مورد انتخاب صنایع سنگین و بزرگ به جای صنایع روستایی او مؤکداً معتقد بود که "این انتخاب صرفاً مسأله انطباق دوشکل از تولید و درآمد نیست. قاعدتاً یکی از آنها باید غلبه و برتری خود را نسبت به دیگری حفظ کرده و دیگری نقش مکمل آن را بعهده داشته باشد. اقتصاد مبتنی بر آخرین

دستاوردهای تکنولوژیکی روز باید لزوماً غلبه و حاکمیت خود را حفظ می‌کرد.

ثانیاً، کاربرد وسیع‌تر این نظریه تأکیدات او در زمینه آموزش و تحقیقات علمی به شمار می‌آمد. بنظر می‌آمد که وی حساسیت خاصی نسبت به شرایط اجتماعی مناسب و تجربه‌اندوزی در صنعت داشته، آنرا زمینه تحقق پویای علمی و موجبات گسترش تجربه و بینش بشر می‌دانست.

امروزه علوم اقتصادی این نظریه را قبول داشته و آنرا بعنوان قالبی برای کاربرد یک تئوری آموزشی جهت تولید و بهره‌وری بیشتر پذیرفته‌اند.

در حال، تحول تکنیکی خود یک گام در جهت ترقی به شمار می‌رود. تأکید روی تجدیدی که، اینک از آن یاد می‌کنیم و منشأ تغییرات در کشور است برای نهر و یک غول بزرگ (کنایه از کار عظیم) به شمار می‌آمد، چنانچه خود وی می‌گوید:

سؤال اصلی، تعدیلات کمی و متعادل نمودن عناصر نامتجانس و روشهای تولید نیست، بلکه نتایج کیفی مدنظر می‌باشد. البته ویژگیهای اقتصادی و سیاسی این تحولات کیفی بسیار مهم است ولی ویژگیهای اجتماعی و روانشناسی از اهمیت یکسانی برخوردارند. خصوصاً در هندوستان که ما جداً طرفدار روشها و سنت‌های قدیمی فکری و عملی می‌باشیم، تجربیات و مراحل جدید که به ایده‌های نو و افقهای تازه‌تر می‌انجامند مورد نیاز هستند. لذا، قصد داریم تا سیمای کسل کننده و غیرفعال زندگی خود را به یک چهره فعال و زنده تبدیل ساخته و از عقل و تدبیر خود به نحوی پویا و مفید استفاده نماییم. وضعیت جدید به حصول تجربیات جدید منجر شده و اندیشه و خرد، ناچار از برقراری ارتباط با این تجربیات شده و خود را با محیط و شرایط متغیر روز منطبق خواهد نمود.

تاریخ تحول علم نشان می‌دهد که ماهیت علم به سادگی گذشته نیست. بعضاً شاهد غلبه علوم جدید بر

دانش قدیم هستیم و البته همیشه نیز حقایق جدید نسبت به قدیم تغییری نشان نمی‌دهد ولی گاهی نیز بروز بینش‌های جدید، نحوه تفکر و تعقل بشر و لذا روش زندگی او را متحول نموده است. از سوی دیگر علم جدید دنباله‌رو علوم قدیم نبوده بلکه برای دنیای امروز دستاوردهای جدیدی به ارمغان آورده و بهره‌شیراری بشر افزوده است. پس در این صورت مفهوم واقعی روح دانش چیست؟ معانی متعددی بر آن مترتب است. یکی از مفاهیم آن نه تنها پذیرش حقایق تازه دنیای علم است و نه تنها پذیرش توسعه و بهبود وضع زندگی نسبت به گذشته است، بلکه آمادگی برای تغییر و تحول دنیای قدیم بوده و این ویژگی فقط منوط به پیروی از روح مزبور است. از دیگر معانی این روح، عدم ارتباط آن با پدیده‌های قدیمی می‌باشد، زیرا آن پدیده‌ها دارای خصلت‌های کهنه بوده و ما در مقاطعی از زمان با آنها بوده‌ایم و اکنون قادر به گسستن از آنها می‌باشیم. بعلاوه عدم پیوند با یافت اجتماعی، یافت صنعتی، یا یافت اقتصادی خاصی را نیز مشروط به عدم پیروی از دنیای قدیم می‌توان از دیگر معانی آن تلقی نمود.

ورود به دنیای قرن بیست و یکم ریشه در سالهای اولیه استقلال هند دارد. برای نهر، صنعتی شدن، سازندگی، مبانی زیربنایی، توسعه و اعتماد به نفس از جمله موضوعات مهم و اولیه به شمار می‌رفتند، زیرا موجب حصول خودباوری در عرصه‌های تکنولوژیکی در اقتصاد کلان بوده و به سمت یک حکومت مستقل و در حال توسعه متوجه شده‌اند. برنامه‌ریزی از جمله روشهای عملی در جهت نیل به این اهداف به شمار می‌رود.

نهر در گزینش‌های اقتصادی خود و نیل به خودکفایی و صنعت مصمم بود. البته ریشه‌های این تفکر به زمان مبارزات ضد استعماری هند باز می‌گشت.

بطور کلی، هدف اصلی او در نیل به خودکفایی ملی کشورش خلاصه می‌شد. البته تجارت بین‌المللی نیز نافی این قاعده نیست. لکن، همواره از گرفتار شدن در ورطه استثمار و هلاکت امپریالیسم اقتصادی پرهیز داشته و مواظب این خطر عظیم بوده‌ایم.

سوسیالیسم بعنوان یک هدف مدنظر او بود ولی سیاست گلچین کردن صفات نیک آن نیز دنبال می‌شد. اکنون، ما معتقدیم که اهداف ما الگوی سوسیالیستی دارد. من قصد ندارم که مفاهیم سوسیالیسم را در این مکتب تفسیر نمایم، زیرا مایل به پرداختن به طرز تفکرهای خام نبوده و از آنجا که در دوران زندگی تحولات متعددی را در دنیا شاهد بوده‌ام، لذا نمی‌خواهم که فکر خود را محدود به برخی تعصبات سخت نمایم. اصلاً منظور ما از واژه "الگوی زندگی سوسیالیستی" چیست؟ مطمئناً منظور، جامعه‌ای است که در آن پیوندهای اجتماعی ارزش داشته و طبقات در آن مفهوم نداشته و برابری و استفاده از فرصت‌ها و امکانات مشروع برای بی‌ریزی زندگی مناسب برای هرکس مقدور باشد. مسلماً این امکان فراهم نخواهد شد مگر آنکه شرایطی را فراهم آوریم که استانداردهای مورد نیاز برای رسیدن به زندگی خوب قابل دسترس باشد.

بنابراین، باید فشار زیادی برای ایجاد برابری و نفی اختلافات و گروه‌گرایی‌ها اعمال نمود و باید همواره بخاطر داشت که سوسیالیسم قصد توسعه فقر و فلاکت را ندارد. نکته اساسی آن است که باید ثروت و تولید در جامعه جریان داشته باشد.

تنها موضوعی که در آن هیچ‌گونه سازش پذیرفته نیست، حصول پیشرفت از طریق پلکانهای تکنولوژیکی است. برنامه‌ریزی و ایجاد اهرم‌های کنترل‌کننده مورد نیاز در اجتماع از جمله وسایل نیل به این اهداف به شمار می‌روند. بنابراین: "در وهله نخست، چنانچه من یکی از ویژگیهای این موضوع

(سوسیالیسم) را در مجلس مطرح نمایم، فکر می‌کنم که پیشرفت تکنولوژی و علم چنان عظیم و شتابزده صورت بگیرد که در خلال مثلاً ۱۵ سال تمام ویژگیهای صنایع مدرن متحول خواهند شد. منابع جدید قدرت و انرژی کشف شده، موجب تغییرات بنیادی در نظام تولید و بهره‌برداری کنونی خواهند شد. حتی بیشتر از انقلاب صنعتی ۱۵۰ سال پیش در انگلستان و مابقی اروپا، همه تحولات شدیدی که ذکر شد در حال وقوع بوده و به نظر من اغلب افراد اعم از سوسیالیست، کمونیست، سرمایه‌دار، یا هر اسم دیگر درک لازم برای دریافت تحولات در حال وقوع را ندارند. آنها آنقدر ناآگاهند که صرفاً به واژه‌ها می‌اندیشند و از ثروت هنگفتی که در انر استعمال روشهای جدید بدست خواهند آمد غافلند و تنها از تغییر مالکیت کارخانه‌ها چیزهایی شنیده‌اند، گو اینکه همین تحول خود از نقطه نظر ایجاد مساوات و برابری، بخودی خود حائز اهمیت می‌باشد. توزیع نیز در جای خود قابل بررسی و اهمیت است لکن آنچه که بیشتر اهمیت دارد آینده پویا و زاینده است. با توجه به تغییرات حاکم بر سر تا سر جهان، منابع جدید انرژی ممکن است کشاورزی ما را همانند کارخانه‌ها متحول و متقلب سازند. بنابراین به عقیده من آنچه که برای کشور مهم است، آن است که در هر شرایطی که برای منابع موجود پیش آید، این منابع تولید باید تحت اختیار و نظارت کشور قرار داشته باشند. هرگز نباید اختیار این منابع را در دست بخش خصوصی و در انحصار این بخش قرار داد. با ملاحظه منابع موجود باید قدم به قدم پیشروی کرده و حتی الامکان از هر گونه افت و کاهش تولید یا وقفه در ساختار اقتصادی جامعه پرهیز و ممانعت بعمل آورد."

ذهن نهر و نگرانی خاصی در مورد لزوم یک انتقال آرام برای میل به سمت فاز توسعه داشت. زمینه کاربرد اجتماعی برنامه‌ها و ایده‌های اقتصادی همواره تأکید و تصمصب داشت. روش اولیه مکتب اشتراکی دموکراتیک بعداً به روش "سوسیالیسم دموکراتیک" و سپس "اقتصاد التقاتلی" تبدیل گشت. حق استفاده از فرصت‌های اجتماعی یکسان برای همگان محفوظ و بعنوان یک تز اصولی شناخته شد. نگرانی مربوط به بی‌ریزی جامعه نوین را می‌توان از نوشته‌های خود وی

در خصوص اقدامات کمیته برنامه‌ریزی نیز استنباط نمود. این کمیته از ارگانهای اجرایی حزب کنگره بوده و قبل از استقلال هند توسط خود او هدایت می‌شد: "همه چیز درهم و برهم بود. امکان تفکیک یک موضوع کاری و دنبال کردن آن بدون ارتباط با پیشرفت موضوع دیگر فراهم نمی‌شد. هرچه بیشتر راجع به موضوعات متنوع برنامه‌ریزی فکر می‌کردیم، دامنه آن وسیعتر و وسیعتر می‌شد. تا آنکه همه فعالیت‌ها را تحت الشعاع خود قرار می‌داد. البته این بدان مفهوم نبود که ما قصد نظم و انتظام بخشیدن به همه امور را داشته‌ایم، لیکن مجبور بودیم تا تقریباً همه مسایل مطرحه در نظام آینده جامعه را تحت نظر داشته و موقع بحث و تصمیم‌گیری راجع به بخشی از طرح‌ها و برنامه‌های آتی سایر موارد را نیز منظره نظر داشته باشیم. جاذبه و حلاوت این کار نیز برای من و تک تک اعضای کمیته قابل احساس بود. لکن در عین حال، مجهولات و کاستیهای نیز عارض می‌شد. بعلاوه، بجای تمرکز در مورد ویژگیهای خاص و موضوعات اساسی، تمایل عمومی اعضا به بررسی همه جانبه موضوعات مطرحه معطوف بود. این تمایل موجبات رکود در کمیته‌های فرعی، گردید که طبعاً فاقد دیدگاه انقلابی و اضطراری بوده و از درک انجام امور مربوط به موضوعات خاص در مقاطع زمانی معین و محدود عاجز بودند.

مسئله همه اعضای کمیته نمی‌توانستند در مورد طرحهای اساسی مربوط به جامعه نوین و انتظامات زیربنایی اشتراک نظر لازم را داشته باشند. هر اقدامی مبنی بر بحث و مجادله پیرامون اصول خشک فوق‌الذکر منجر به بروز اختلاف‌های بنیادین در متن موضوع و جبهه‌گیری اعضای کمیته می‌گردید. طبعاً فقدان یک سیاست هدایت کننده در این کار بزرگ یک اشکال عمده و جدی تلقی می‌شد. بعلاوه کاری هم از دست ما بر نمی‌آمد. بهر حال تصمیم گرفتیم که مشکلات کلی را در برنامه‌ریزی مدنظر داشته باشیم و در عین حال مشکلات فردی را نیز بطور عینی و ملموس و نه انتزاعی، مورد توجه قرار دهیم و بدین ترتیب زمینه را برای بالندگی اصولی که از درون این ملاحظات سر برون آورده‌اند، فراهم سازیم.

آزمایشات (تجربیات) اخیر

احیاء و توسعه اراضی موات و سنت، احیای منابع آب و بازیابی انرژی و مشاغل تولیدی این جمعیت عظیم و آسیب‌پذیر یکی از معضلات روز اقتصاد هند تلقی می‌شد. جالب است اشاره کنم که در اکثر تجربیات موفق ارگانهای داوطلب و افراد جوان با سابقه علمی یا فنی در زمره این تجربیات قلمداد می‌شدند. بنابراین خط مقدم توسعه هند، پیشرفت‌های فنی و ساختارهای اجتماعی ولو در حد یک تجربه یا آزمون با یکدیگر تلاقی خواهند داشت. در ذیل برخی از این تجربیات ملاحظه می‌شود. چنانچه بتوان تجربیات فوق‌الذکر را تحلیل نمود، می‌توان درسهای زیر را که ناشی از رویارویی تحولات فنی با ساختارهای اجتماعی بوده‌اند فرا گرفت.

ویژگیهای منتخب برخی از طرحهای توسعه حوزه‌های آبخیز

ردیف	نام	ارزش اقتصادی احیاء آب یا خاک در هر هکتار	تهاده‌های جاری هکتار / رویبه	بازگشت سرمایه %	ملاحظات
۱	نایگان	۱۱/۲۶۴	۲۸۰۹/۵۶	۲۱۲	۱۹۸۴/۸۵
۲	سوخوماگری	۲۲/۲۲۱	—	۷۹۷۹	۱۹۸۶/۸۷
۳	سامپتر	۱۵۰۰	N . A	N . A	سودها متوجه بخش کشاورزی، دامداری، شیلات، علوفه روستایی و دولتی تقویت پوشش گیاهی، افزایش سطح سفره‌ها و میزان علوفه استحصالی در سطح ۱۵۰ هکتار ۷۸۰۰۰
۴	رالگون سیدهی	۹/۶۸۹	N . A	N . A	اصله نهال فراهم نمودن آب آشامیدنی در فاصله ۱۰۰ تا ۱۵۰ متری هرخانه
۵	تاجپورا	۴۲۴۶	۸۱۶/۸	۳۷۶۴	دوبرابر شدن محصول Bajra و Jawar ۷۰ مورد اقدام به نژادی در دامها - نهالکاری حدود
۶	مینه ماری	۲۰۳۰	N . A	N . A	افزایش درآمد تا سطح ۲۵۴۰ رویبه برای هر خانوار
۷	اسکندربور	۱۱۲۲۰	۱۰۸۲۵	۲۵۵ روز نیاز	طرح اصلاح اراضی روسیه

برای به ثمر رساندن طرحهای فشرده توسعه و احیاء اراضی باید از اصول متداول در زیر حوزه‌های آبخیز تبعیت نمود. از ویژگیهای این طرحها:

الف: گسترش استراتژی حاکم بر مدیریت اراضی یک ناحیه تسطیح و کپه کاری و تراس بندی آن و در صورت ناهموار بودن اراضی، اعمال سیاست اصلاح و هموار نمودن آنها.

ب: سازه‌های برداشت آب از جمله شامل طرح، Side furrows, border systems و حفظ رطوبت، بازسازی تأسیسات سنتی حفظ و ذخیره آب همچون مسخازن، دیگها، band, nallan bounding, haras و غیره، و اقدام در جهت احیاء و زنده نگهداشتن تجربیات روستایی مرتبط با حفظ اینگونه

سیستم‌های روستایی، و بالاخره موظف نمودن دولتمردان در ارائه، تجدید و کمک رسانی به سیستم‌هایی از این قبیل.

ج: طرحها و ایده‌های مربوط به مدیریت منابع آب و خاک باید صرفاً در قبال درخواست کمیته‌ها و انجمن‌های محلی مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و از نیروهای محلی نیز کمک و مشارکت گرفته شود.

د: تمامی طرحهای توسعه منابع آب و خاک که در روستاها به مورد اجرا گذاشته می‌شوند باید؛ یک سیاست مجزا توأم شوند.

ه: تلاشهای ویژه برای بهینه کردن کشت علوفه - جنگلکاری یا باغبانی صورت گرفته و جهت تقویت پتانسیلهای اراضی و تدارک نیازهای اولیه و تکنولوژی لازم و پشتیبانیهای زیربنایی اقدام شود. و: اقدامات لازم و ویژه برای سازماندهی رعایا و زحمتکشان بی‌زمین.

اشتغال‌زایی نیز باید با سیاست‌ها و تدارکات مربوط به ساماندهی و بهینه‌سازی اقدامات مربوط به احیاء و توسعه اراضی همخوان شده و رژیم مناسب کشت در سالهای اولیه اتخاذ شود و سیاست‌ها و تدابیر لازم برای حمایت از حلقه‌های تعاونی (مشترک) کشاورزان خرده‌پا و زحمتکشان بی‌زمین (همچون پانی پانچایات) باید تدوین گردند.

به منظور دستیابی به طرح تأمین منابع آب پنج روش متقن و مبتنی بر مشارکت عمومی مردم وجود دارد: ۱- درخصوص مثال آبخیزداری و حوزه‌های آن قبلاً اشاراتی داشتیم. ۲- موارد دیگری نیز قابل اشاره هستند که طی آن جوامع انسانی و سایر گروههای مردمی با مشارکت یکدیگر در احداث سدهای مختلف و سیستم‌های توزیع آب همت گماشته‌اند. بعنوان نمونه باید گفت که در رودخانه گوداوارای در ایالت مهاراشترا یک فقره سد خاکی توسط مشارکت‌های مردمی احداث شده که قریب به ۸۰۰۰۰ هکتومتر) ۸۰/۰۰۰/۰۰۰ متر مکعب) آب را ذخیره می‌نماید. از سنگلی نیز گزارش مشابهی منعکس شده است. اینچنین تلاشهایی را باید تقویت و تشدید نمود. تشریک مساعی عمومی در طرحهای مربوط به منابع طبیعی و استفاده از روشهای متداول می‌تواند در جهت

تکمیل و تسریع احیاء منابع آب مؤثر باشد. ۳- با استفاده از سیستم‌های آبیاری می‌توان راندمان توزیع آب را افزایش داده و طرحهای در دست اقدام را نیز با استفاده از امکانات کامپیوتری پویا و فعال تر نمود و البته از مشارکت نهادهای روستایی (دهقانان) نیز در موارد غیر کامپیوتری این سیستم‌ها نباید غافل شد. مثلاً: در پروژه سردار سارووار. در اراضی پایین پست روستا و یا در ناحیه‌ای با وسعت ۱۰۰ تا ۲۵۰ هکتار، بسته به شرایط محلی باید از استعدادهای خود روستائیان در افزایش راندمان سیستم آبیاری و نگهداری آن استفاده نمود. این مهم عملی نخواهد شد مگر آنکه گروههای کاری در روستا در خصوص افزایش راندمان شبکه مسؤولیت کافی داشته باشند. مثالهای فراوانی از این دست قابل اشاره هستند. همچون مشارکت مهنی در گجرات که باید بیشتر تقویت شوند. ۴- در فلات دکن و عموماً در جنوب کشور، مخازن روستایی به وفور مشاهده می‌شود که موجب احیاء و حفظ منابع ناچیز آب می‌شوند. علاوه تغذیه مصنوعی سفره‌های تحت‌الارضی نیز به افزایش حجم آنها و لذا گسترده‌شدن سطوح قابل آبیاری زمین کمک می‌کنند. در حال امروزه این مخازن دیگر طرفدار چندانی ندارند. موضوع عدم پرداخت سوبسید از سوی دولت به روستائیان برای مرمت و نگهداری مخازن باید تجدیدنظر و اصلاح شود زیرا با افزایش روند بازرگانی و بازاریابی، انجمن‌های روستایی قادر به تقبل همه مسؤولیت‌ها نخواهند بود. لذا باید روستائیان از سوبسید مربوط به حفظ و نگهداری این مخازن بهره‌مند باشند. ۵- درخصوص اجرای طرحهای آبرسانی و آبیاری بزرگ نیز باید تشریک مساعی عمومی و همکاری متقابل را مدنظر داشت. شخصیت‌های برجسته هندی همچون آقای پی. ان. هاکسار، دکتر ام. اس. سوامیناتان و باباآتمه صورت جلسه‌ای را امضاء کرده‌اند که طی آن مثلاً: طرح سردار سارووار را موجب تباهی اهداف آن دانسته و محاسبات مربوط به درآمدهای کشاورزی آنرا مبالغه‌آمیز قلمداد کرده‌اند. این دو بحث و اظهارنظر مستنداً صحیح نیستند. در بیش از ۱۲۰ نقطه منطقه ماهی نارمادا و آب، سطح سفره در هر پانزده روز یکبار برداشت شد و من خودم یک سری از آخرین آمازهای اندازه‌گیری را زیرچاپ دارم. لذا ۴ سال قبل از ورود و انتقال آب به منطقه سطح سفره بررسی شده است. یکی از اهداف اولیه طرح، ترغیب کشاورزان به ورود به

کار کشاورزی و استفاده از منابع آب با استفاده از موتورهای مکنده بوده است زیرا کانالهای آبرسان برای این منظور مهیا شده بودند. بهرحال، چنانچه حتی سطح سفره بعداً به مرز ۱۵ فوت زیر سطح زمین نزدیک شده باشد در آنصورت طراحی پروژه مشروط به اینکه سفره آب به بیرون پمپ شده و وارد شبکه آبرسان سطحی شود. قابلیت لازم برای بازسازی و تغذیه مجدد آن را خواهد داشت. لذا هرگز امکان تخریب منابع و تحریف اهداف طرح فراهم نیامده و اطلاعات منطقه گجرات کاملاً کامپیوتری و قابل اعتماد می‌باشند و بواسطه چند نوبت آبیاری نیز کنترل شده‌اند. پروژه سردار سارووار پیش‌بینی می‌کند که کشاورز گجراتی در آینده قادر به برداشت محصولاتی خواهد بود که قبلاً با ۴ تا ۶ بار آبیاری استحصال می‌کرد. از آنجا که این پروژه یک شبکه توانا را با دفعات آبیاری منظم ارائه می‌کند لذا هیچ تردیدی در استحصال محصول نخواهد بود مگر آنکه کشاورز گجراتی خود از برداشت محصول بیشتر نسبت به گذشته عاجز باشد. این نکته هم مهم است که جزئیات این طرح آبیاری عظیم در مجامع عمومی بسیاری بحث و بررسی می‌گردید، بنابراین اظهارنظرات غیررسمی فراوانی روی آن شده است.

بی - جی - I در شهر چندیگر یکی از مؤسسات برجسته و قابل در امور بنیادین و اصولی این طرح شناخته شده است. سابقه فعالیت‌های اجتماعی آن نیز شناخته شده می‌باشد. اما بجای فخرفروشی و تعریف و تمجید از آن، من فکر می‌کنم که باید مجدداً تجربیات شما را تأیید نمایم که بالاخره به کمک سایر عوامل ذی نفوذ در این کشور فقیر پیشرفت‌های علمی با دخالت جوامع و نهادهای اجتماعی پیوند خورد.

علاوه برای آنها که التزام تلاشهای علمی و تکنولوژیکی را برای حل معضلات اقشار متوسط هندی که هنوز فقیر و محروم هستند ضرورت می‌دانند، این قضیه بیشتر به یک "پیشنهاد" شبیه است درست مثل آنچه که در زمان نهرو مطرح بود.

